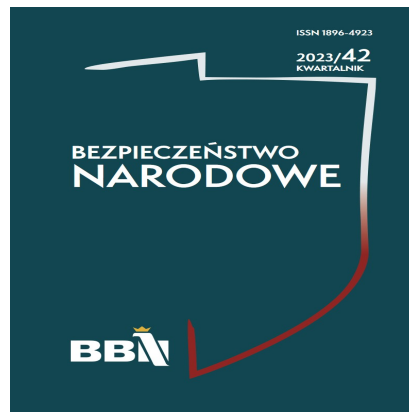

Kwartalnik "Bezpieczeństwo Narodowe" 42/2023

W najnowszym wydaniu Kwartalnika "Bezpieczeństwo Narodowe" znalazły się artykuły dotyczące m.in. prezydenckiego projektu reformy systemu kierowania bezpieczeństwem państwa, planowania obronnego oraz kierowania i dowodzenia siłami zbrojnymi; projektowania celów polityki bezpieczeństwa; politycznym realizmie w wojnie hybrydowej; wpływie innowacji na rozwoju sił zbrojnych; oraz ochrony zasobów wody.

[Kwartalnik "Bezpieczeństwo Narodowe"](#)

[Numer 42/2023](#)

Szanowny Czytelniku,

ostatnie lata każą spojrzeć na sprawy bezpieczeństwa narodowego z nowej perspektywy. Z perspektywy wykuwanego w wojennym ogniu nowego porządku relacji międzynarodowych, gospodarczych i społecznych, ale również z punktu widzenia Rzeczypospolitej – państwa, które wzmacnia swoją pozycję stając się ważnym punktem ciężkości europejskiego bezpieczeństwa. Państwa, które podjęło największy w Europie wysiłek wzmocnienia potencjału obronnego, i wreszcie kraju świadomego odpowiedzialności za bezpieczeństwo własnych i sojusznicznych granic.

Wnioski, które wyciągamy z wojny za wschodnią granicą i towarzyszących jej procesów stworzą ramy narodowej polityki bezpieczeństwa w horyzoncie przyszłych dekad. Będą one wspierać podejmowanie decyzji oraz kształtować świadomość kolejnych wyzwań wśród kadr państwowych i opinii publicznej. Zmieniającej się rzeczywistości musi także dotrzymać kroku praca intelektualna w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego: tworzenie przestrzeni, w której będą powstawać nowe idee, a do nowych zadań będą tworzone nowe narzędzia. To zadanie środowiska akademickiego i niezależnych ekspertów, a jednocześnie jeden z obowiązków instytucji państwowych. Z tego względu obok realizowanego przez Biuro Bezpieczeństwa Narodowego projektu Debat Strategicznych, widzę szczególną rolę, jaką pełnić powinien naukowy kwartalnik „Bezpieczeństwo Narodowe”.

Jako instytucja wspierająca wykonywanie zadań Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej mamy przywilej patrzenia na sprawy bezpieczeństwa narodowego w sposób szeroki, strategiczny i ponadresortowy, a przy tym wolny od

doraźności – choć wciąż aktualny. Tym samym na łamach Kwartalnika będziemy skupiać się na kwestiach strategiczno-politycznych, dotyczących bezpieczeństwa narodowego, polityki zagranicznej, spraw modernizacji oraz organizacji Sił Zbrojnych RP, a także na budowaniu instytucjonalnej i społecznej odporności państwa. W centrum naszej uwagi pozostaną kwestie bezpieczeństwa przemysłowego, nowych technologii w dziedzinie obronności oraz ochrony ludności.

Zależy nam na tym, aby Kwartalnik stanowił forum wymiany myśli, gdzie w sposób analityczny będzie omawiana rola, kompetencje oraz priorytety polityki bezpieczeństwa Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, czyli najwyższego organu bezpieczeństwa państwa w czasie pokoju i wojny, która – miejmy nadzieję – już nigdy bezpośrednio nie dotknie Rzeczypospolitej.

Niezwykle cieszy mnie to, że w bieżącym wydaniu udało się poruszyć szereg kluczowych dla bezpieczeństwa spraw, w tym dotyczących opublikowanego przed kilkunastoma dniami prezydenckiego projektu ustawy o kierunkach działań organów władzy państwowej na wypadek zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa. Opracowanie takiego dokumentu – fundamentalnego z punktu widzenia odpowiedzi na współczesne zagrożenia, a jednocześnie uzupełniającego zmiany wprowadzone Ustawą z 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny, było jednym z podstawowych zadań Biura Bezpieczeństwa Narodowego w 2023 r. To także jeden z efektów największych po 1989 r. ćwiczeń systemu obronnego państwa, przeprowadzonych z udziałem naczelnych władz Rzeczypospolitej, zaś koordynowanych przez BBN.

W następnych numerach Kwartalnika planujemy opisać kolejne priorytetowe dla Biura inicjatywy, jak kwestie szeroko rozumianej odporności państwa; ochrony ludności, ratownictwa i obrony cywilnej; regulacji prawnych z zakresu strategii obronnych; mechanizmów współdziałania sojuszniczego po uruchomieniu art. 5 traktatu północnoatlantyckiego, z uwzględnieniem specyfiki polskiej roli oraz nowych planów regionalnych na wschodniej flance. W przyszłości nie zabraknie również tematów dotyczących technologii podwójnego zastosowania oraz innowacji odnoszących się do domeny kosmicznej, która ujęta została w wydanych przez Prezydenta RP „Głównych Kierunkach Rozwoju Sił Zbrojnych RP oraz ich przygotowań do obrony państwa na lata 2025–2039”.

Tym samym oddaję w Państwa ręce niniejszą publikację wraz z zobowiązaniem utrzymania wysokiego poziomu eksperckiej dyskusji, życzeniami inspirującej lektury, a także otwartym zaproszeniem do współpracy w tworzeniu polskiej myśli strategicznej dotyczącej bezpieczeństwa narodowego.

Z życzeniami dobrej lektury,

dr Jacek Siewiera

Sekretarz Stanu, Szef Biura Bezpieczeństwa Narodowego
Przewodniczący Rady Naukowej Kwartalnika „Bezpieczeństwo Narodowe”

W numerze:

[Prezydencka ustawa strategiczna. Odpowiedź państwa na zagrożenia hybrydowe, podprogowe i konwencjonalne](#)

Jacek Siewiera, Lucjan Bełza

W związku ze wzrostem zewnętrznych zagrożeń dla bezpieczeństwa państwa spowodowanych działaniami Federacji Rosyjskiej, Biuro Bezpieczeństwa Narodowego na przełomie 2022/2023 roku na polecenie Prezydenta RP Andrzeja Dudy prowadziło prace nad określeniem głównych obszarów w systemie bezpieczeństwa państwa wymagających zmian oraz dostosowania do nowych zagrożeń. Po przeprowadzeniu w styczniu 2023 r.

największych po 1989 r. ćwiczeń symulacyjnych z udziałem naczelnych władz państwowych, analizie działań wojennych na Ukrainie, a także związanych z nimi sytuacji kryzysowych, do których doszło na terytorium Polski, Prezydent RP za priorytetowe uznał dokonanie reform w systemie kierowania bezpieczeństwem państwa, planowaniu obronnym oraz kierowaniu i dowodzeniu Siłami Zbrojnymi RP. Propozycje regulacji zawarte zostały w projekcie ustawy o kierunkach działań organów władzy państwowej na wypadek zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa opublikowanym 16 sierpnia 2023 r. Jednym z zasadniczych celów projektowanej reformy jest dostosowanie systemu bezpieczeństwa do zagrożeń konwencjonalnych, hybrydowych i podprogowych, poprawienie elastyczności i szybkości reagowania na nie, a także maksymalne zbliżenie struktur i procedur czasu wojny i pokoju. Wystąpienie Prezydenta RP z strategiczną inicjatywą ustawodawczą podyktowane jest konstytucyjną rolą jaką pełni Głowa Państwa sprowadzającą się do stania na straży suwerenności i bezpieczeństwa oraz nienaruszalności i niepodzielności terytorium Rzeczypospolitej, w tym szczególnie kompetencjami Prezydenta RP, jako kierującemu obroną państwa w czasie wojny.

Projektowanie celów polityki bezpieczeństwa na użytek strategii bezpieczeństwa narodowego

Andrzej Dawidczyk, Piotr Swoboda

Projektowanie celów polityki bezpieczeństwa jest najważniejszym elementem procesu planowania strategicznego i zarządzania bezpieczeństwem państwa. Niestety warunki panujące w Polsce nie sprzyjają zarówno teoretycznemu, jak i praktycznemu projektowaniu celów bezpieczeństwa. Obowiązujące schematy skutkują projektowaniem celów, które nie uwzględniają złożoności środowiska bezpieczeństwa, i są prostą odpowiedzią na pojedyncze, pojawiające się problemy bezpieczeństwa. Niniejszy artykuł przedstawia autorską koncepcję projektowania celów polityki bezpieczeństwa o dużej skali integracji. Uwzględnia ona współwystępowanie setek tych kategorii, wpływających na państwo w sposób spójny.

Stany Zjednoczone i Chiny - analiza dążenia do hegemonii w drugiej połowie XX wieku

Leszek Elak, Karol Zygo, Karolina Brysiak

Procesy, które zachodzą na świecie, oddziałują na każdą sferę państwa. Odnoszą się one do zmiany struktur państw, rozwoju ekonomicznego, technologicznego, militarnego i informatycznego. Dynamika tych procesów wiąże się z globalizacją. Walka o hegemonię na świecie wśród współczesnych mocarstw ma swoje podstawy w nowo powstałych kierunkach, które stabilizują pozycję państwa. Stany Zjednoczone po II wojnie światowej wzniosły swój rozwój na wyżyny. Taki tok zdarzeń umożliwił globalne panowanie tego mocarstwa. Analiza Planu Marshalla pozwoli zrozumieć, jakie procesy sprawiły, że Stany Zjednoczone mogły zająć pozycję globalnego mocarstwa. Zmieniający się świat stawia nieustanne wyzwania krajom, które chcą nim rządzić. Utrzymanie władzy przez dotychczasowego hegemonia staje się coraz trudniejsze z uwagi na wzrost ekonomiczny konkurentów i walkę o wpływy na arenie międzynarodowej. Tylko odpowiednia polityka państwa oraz wysoki rozwój pozwalają na utrzymanie pozycji mocarza. Chiny w XIX i XX w. odnotowały bardzo wysoki rozwój gospodarczy, militarny, technologiczny i informacyjny. Ich odpowiedzią na zmieniający się świat i procesy globalizacyjne było wprowadzenie globalizacji ekonomicznej. Taka kolej rzeczy zwróciła uwagę innych państw na Chiny jako na pretendenta do stanowiska globalnego hegemonia. Pozycja światowego mocarstwa pozwala im na wzrost poziomu bezpieczeństwa obywateli oraz na wyznaczanie granic innym krajom.

Strategiczny wymiar zmian w środowisku bezpieczeństwa Arktyki

Sławomir Kamiński

Postęp technologiczny oraz ocieplanie się klimatu, w tym wzrost temperatur, wpływają na otwieranie się nowych szlaków tranzytowych w Arktyce. Zwiększa się dostępność do zasobów naturalnych tego regionu, w tym ropy naftowej i gazu, uranu czy pierwiastków ziem rzadkich. Konsekwencje dla stosunków między państwami w regionie Arktyki ma też wywołana przez Rosję wojna w Ukrainie. Celem artykułu jest wykazanie, że obszar Arktyki nie jest odporny na globalne zmiany zachodzące w środowisku bezpieczeństwa. Zmiany te skutkują nie tylko redefinicją międzynarodowego układu sił, lecz także powodują, że niektóre państwa położone poza Arktyką, posiadające aspiracje ponadregionalne, otwierają się na nowe strategiczne i ekonomiczne cele w tym regionie. W konsekwencji system zarządzania Arktyką zmienia się i różnicuje. Konieczne staje się wypracowanie nowego modelu zarządzania Arktyką, uwzględniającego zmiany w środowisku bezpieczeństwa oraz znacznie szersze spektrum aktorów sceny międzynarodowej niż kiedykolwiek w przeszłości.

„Realizm polityczny” jako środek zarządzania refleksyjnego w globalnej wojnie hybrydowej

Witold Repetowicz

Pomimo przyjętej narracji przez niektórych polityków czy publicystów próby tworzenia opozycji realizm polityczny-romantyzm (rozumiany przez „realistów” jako podżegacz wojenny) nie mają w rzeczywistości wiele wspólnego z rozumieniem właściwej teorii realizmu politycznego. Nawet odwołując się do Hansa Morgenthaua, a w pewnym zakresie również do Johna J. Mearsheimera, można wykazać błędy w argumentacji zwolenników jak najszybszego zawarcia pokoju z Rosją i ograniczenia pomocy dla Ukrainy. W szczególności nieprawdziwa jest teza, jakoby Rosja nie przejawiała tendencji imperialistycznych i miała jedynie bronić swojego status quo. Należy również uznać za błędne założenie „realistów” kwestionujące aksjologiczne spojrzenie na konflikt. Wojna w Ukrainie nie jest wojną o strefy wpływów i interesy, lecz starciem rzeczywistości demokratycznej z zagrażającym mu imperializmem autorytarnym. Zderzenie tych dwóch porządków przybrało również formę globalnej wojny hybrydowej, której istotną częścią są operacje psychologiczno-informacyjne i sterowanie refleksyjne. Wykorzystywanie pojęcia „realizmu politycznego” do kreowania fałszywego obrazu wojny, narracji pacyfistycznej korzystnej dla Rosji i wywoływania strachu, również nuklearnego, stanowi istotną część tych operacji w ramach zarządzania refleksyjnego. Artykuł analizuje ten problem w oparciu o wybraną narrację w polskiej przestrzeni informacyjnej.

Nowoczesne technologie kształtujące rozwój sił zbrojnych i ich operacyjne użycie do 2039 roku

Mariusz Maksymilian Fryc

W pierwszym kwartale 2023 r. zgodnie z Metodologią planowania i programowania rozwoju Sił Zbrojnych RP powinny zostać wdrożone Główne kierunki rozwoju Sił Zbrojnych RP oraz ich przygotowań do obrony państwa na lata 2025–2039. Dokument, kluczowy dla programowania obronnego, będzie ukierunkowywał cały proces planowania i programowania rozwoju sił zbrojnych (SZ), w tym również ich modernizację techniczną, na najbliższe piętnaście lat. To analityczno-planistyczne przedsięwzięcie będzie jednym z kluczowych projektów realizowanych w bieżącym roku w obszarze obronności państwa nie tylko dla Ministerstwa Obrony Narodowej, w tym Sztabu Generalnego (SG) WP, lecz także dla Biura Bezpieczeństwa Narodowego (BBN). Można przypuszczać, że w znacznej mierze jego treść będą kształtować doświadczenia wynikające z dotychczasowego zaangażowania Wojska Polskiego m.in. w przeciwdziałanie pandemii COVID-19 oraz operacji udaremniania ataków hybrydowych na polsko-białoruskiej granicy, jak również rekomendacje płynące z trwającej wojny w Ukrainie. Wskazując priorytety rozwojowe siłom zbrojnym, planiści nie mogą jednak zapomnieć, że długoterminowy horyzont

projektowania, który przyjmuje ten dokument, będzie ich zmuszać do „oderwania” się od teraźniejszości i wybiegnięcia daleko w przyszłość, by w efekcie mogli określić kluczowe zdolności, jakimi wojsko powinno dysponować w 2039 r. Mówiąc o Głównych kierunkach rozwoju sił zbrojnych, nie sposób w tym kontekście nie przyjrzeć się innowacjom technologicznym, które dziś wprawdzie znajdują się na wczesnym etapie swojego rozwoju, lecz mają potencjał, by w przyszłości determinować funkcjonowanie i działanie sił zbrojnych.

Przeciwdziałanie suszy w systemie bezpieczeństwa narodowego Polski. Model rozwiązań w zakresie retencji i ochrony zasobów wody

Jarosław Gryz, Sławomir Gromadzki

Celem artykułu jest prezentacja obecnego stanu rzeczy i propozycja nowych rozwiązań w zakresie zarządzania kryzysowego bezpieczeństwem państwa, uwzględniającego retencję wody jako komplementarny element przeciwdziałania powodziom, suszom oraz zanieczyszczeniom cieków wodnych, a także ochrony przeciwpożarowej. W niniejszym artykule wskazuje się także, jak taki model – uwzględniający aktywny udział podmiotów społecznych i instytucji publicznych – może zostać wdrożony. Autorzy przekonują, że dzięki przyjęciu Lokalnych strategii retencji i ochrony zasobów wody na poziomie lokalnym i mikrozlewni możliwe stanie się utworzenie całościowego systemu retencji i ochrony zasobów wody w Rzeczypospolitej Polskiej, a także – na polskim przykładzie – w ramach Unii Europejskiej. Zastosowanie niniejszego modelu pozwoli na wdrożenie największego wyzwania strategicznego Polski w obszarze zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego, czyli powszechnego systemu zaopatrzenia rolnictwa w wodę do produkcji rolnej. Celami szczegółowymi tego modelu są m.in: zaprezentowanie rozwiązań dedykowanych rozwojowi ekonomicznemu społeczeństwa, ochronie środowiska i bioróżnorodności oraz bezpieczeństwu żywnościowemu państwa. W konsekwencji zaś – wypracowanie i adaptacja wiedzy do zmieniającej się rzeczywistości klimatycznej w Polsce i Europie. Treści prezentowane w artykule odwołują się do dorobku naukowego autorów zawartego w ich publikacjach, stanowiąc tym samym syntezę ich dotychczasowej wiedzy. W niniejszym tekście zostały przedstawione zagadnienia dotyczące zarządzania kryzysowego bezpieczeństwem państwa i wdrożenia jego nowej formuły z udziałem rolników, przedsiębiorców, podmiotów społecznych, publicznych oraz instytucji państwa (w formule „od dołu do góry”). Tym samym prezentuje się kompleksowe podejście do retencji oraz ochrony zasobów wody w Polsce w wymiarze bezpieczeństwa państwa, a na jej przykładzie – w Unii Europejskiej. Artykuł prezentuje badania podstawowe, teoretyczne. Do sporządzenia tekstu posłużono się: analizą systemową (do określenia sposobu organizacji systemu zarządzania kryzysowego z retencją wody); metodą idealizacyjną (do wygenerowania rozwiązań organizacyjnych oraz funkcjonalnych); metodą zbiorów (do określenia przyjętej wykładni organizacyjnej), modelowaniem (do ukazania funkcjonalnego modelu zarządzania retencją wody w ramach systemu zarządzania kryzysowego i strategicznego bezpieczeństwem państwa w kontekście formułowania i realizacji celów oraz sposobów ich osiągnięcia w czasie).

* * *

[Kwartalnik „Bezpieczeństwo Narodowe”](#) to międzynarodowe, recenzowane czasopismo o otwartym dostępie, którego celem jest pogłębianie wiedzy oraz ukazanie teoretycznych i praktycznych aspektów z dziedziny bezpieczeństwa i obronności.

Ogniskujące się zwłaszcza na zagadnieniach:

- › integrowania systemu zarządzania bezpieczeństwem narodowym, w tym kierowania obroną państwa;
- › tworzenia nowoczesnego systemu odporności państwa;

- › wzmocnienia zdolności operacyjnych Sił Zbrojnych RP do odstraszenia i obrony;
- › umacniania zdolności Sojuszu Północnoatlantyckiego i Unii Europejskiej do zapewniania bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej oraz obszarowi euroatlantyckiemu;
- › rozwijania współpracy międzynarodowej wzmocniającej pozycję Polski na arenie światowej.

Redaktor naczelny:

gen. bryg. dr hab. inż. Mariusz M. Fryc

Zastępca redaktora naczelnego:

Paweł Pietrzak

Sekretarz redakcji:

Agnieszka Ogrodowska

Redaktor językowy:

Kinga Słowik

Numer ISSN 1896-4923

Kopiowanie całości bądź części artykułów możliwe jest tylko za zgodą redakcji.

Opinie wyrażone w artykułach są poglądami autorów i nie muszą odzwierciedlać oficjalnego stanowiska Biura Bezpieczeństwa Narodowego.

[Tweetnij](#)